

Cmolas

W XVI w. wieś była własnością starosty sandomierskiego Hieronima Mieleckiego, w XVII należała do Stanisława Lubomirskiego, w XVIII w. do księcia Pawła Sanguszki, który podjął się renowacji miejscowego kościoła.

Elewacja zachodnia i południowa

Elewacja wschodnia

Fot. Krzysztof Pol

Drewniany kościół Przemienienia Pańskiego powstał w 1674 r. Fundatorem był ksiądz Wojciech Borowiusz, którego portret (z XVII w.) znajduje się w prezbiterium na ścianie północnej.

To świątynia orientowana, trójdzielna, z szerszą nawą (na planie prostokąta). Od zachodu jest wieża o konstrukcji ramowo-słupowej, z hełmem łamanym (u dołu gontowy, wyżej podbity blachą). W 1735 r. po bokach wieży dobudowano dwa przedsionki. Prezbiterium jest trójbocznie zamknięte, przy nim od północy znajduje się zakrystia. Nawę i prezbiterium kryje wspólny, stromy dach, zwieńczony sześcioboczną wieżyczką na sygnaturkę.

Pierwotnie kościół otaczały soboty (zachowały się po obu stronach wieży i wzdłuż północnej ściany nawy).

Sześcioboczna wieżyczka na sygnaturkę

Dobudowana współcześnie kaplica Matki Boskiej

Kościół otacza ceglany mur z dwiema bramami. Przy wschodniej na filarach stoją figury świętych Piotra i Pawła (fot. poniżej).

Fot. Krzysztof Pol

Okna są jedynie w ścianach południowych – dwa w nawie, dwa w prezbiterium i dwa małe, koliste od wschodniej strony prezbiterium (po obu stronach ołtarza).

Fot. Krzysztof Pol

W prezbiterium ściany i strop zdobi polichromia z 1735 r. (zamalowana w 1907, odsłonięta w latach 1992–1994).

Na stropie w centrum przedstawiono anioły adorujące oko opatrności otoczone promienistą glorią. Postacie mniejszych aniołów trzymają wstęgę z napisem: „Oculi omnium in Te sperant Domine Tu das” (Oczy wszystkich oczekują Ciebie, Ty zaś dajesz im pokarm we właściwym czasie, Ps 144,15). Ten motyw otacza ją ornamenty roślinne.

Ściany prezbiterium pokryto dekoracją z motywami architektonicznymi i figuralnymi. Ściana północna jest lustrzanym odbiciem południowej (naprzeciwko rzeczywistego portalu do zakrystii jest portal iluzjonistyczny). We fryzie pod stropem namalowano pary aniołów z girlandami i kartuszami herbowymi.

Na belce tęczy jest krucyfiks z XVII w. Łaciński napis znaczy: „Ten znak krzyża będzie na niebie, kiedy Pan przyjdzie sądzić”.

Detale polichromii w prezbiterium

Fot. Krzysztof Pol

W prezbiterium, przy podłodze ściany północnej, zachowała się późnobarokowa polichromia przedstawiająca kuszenie kobiety przez diabła z bydlęcym torsem, wielkimi rogami, uszami i skrzydłami nietoperza (fot. obok).

Wyposażenie w większości jest z czasów budowy kościoła. Dwa ołtarze boczne z XVII w. uzupełniono w 1735 r. – po lewej jest ołtarz z obrazem świętych Antoniego i Franciszka z Dzieciątkiem, po prawej ze sceną ukrzyżowania.

W krypcie jest pochowany ostatni z Lubomirskich rezydujący w Kolbuszowej – Jerzy Marcin.

Maria Magdalena, w zwieńczeniu ołtarza bocznego

Chrystus Bolesciwy, w zwieńczeniu ołtarza bocznego

Fot. Krzysztof Pol

Barokowy ołtarz główny (fot. z lewej) zdobią ażurowe ornamenty i kolumny. Na obrazie ukazano Tróję Świętą i świętych: Rocha, Rozalię z Palermo, Sebastiana, Dominika, Franciszka.

Fot. Krzysztof Pol

Mensa ołtarzowa; powyżej z prawej obraz w bocznym prawym ołtarzu